

Folketingets Forhandlinger.

4de Møde. Ordentlig Samling, 1872—73.

1709. Beh. af Lov, om Fæstegodsets Oberg, til Selveiendom.

1710

fig, at i Aarenes Løb vere Mæsser af Fæstegods gaarde over til Selveiendom. Og jeg spørger da det ærede Medlem, om denne Foranstaltning som her foreslaas, virkelig kan forsvares, naar det af hele Landets tidligere Fæstegods nu kun er omtrent 7,000 Gaarde tilbage med cirka 40,000 Akr Hartkorn, og deriblandt ikke ganske saa Steder, hvor Fæstebønderne ikke ønske Andet end blot at faae Lov til at være i Fred, ere tilfredse med det saaledes som de have det, og ikke ønske videre, men mere der fulde For- nemmelse af, at de ved at tvinges og kastes ind i andre Forhold end dem, de have, blot ville finde en mere usikker Stilling end den, i hvilken de have havt det godt. Hvad naar anden Mand, som har havt Indflydelse paa Fæstevæsenets Lovgivning her i Landet, Monrad, Jørgensen, da veed jeg vel, at det foreliggende Forslag skyldes en tidligere Virksomhed af ham, men jeg veed ogsaa, at da han stod ved Styret og skulde foretage det afgjørende Skridt, vega han bort derfra. Loven af 19de Februar 1861 fremkom ifstedetfor det Lovforslag, som han selv havde forladt. Naar saa det ærede Medlem, der var i den Grad ivrig, at han tillagde mig Ord, som jeg slet ikke har brugt, sagde, at jeg skulde have studt Landstinget, imellem, saa siger jeg, at jeg ikke har nævnt et Ord derom, ikke blot fordi jeg finder det passende, men fordi jeg anser det for usvarligt i dette Dilemma, og jeg behøver det ikke, fordi det er imod min og mine Kollegers Overbevisning at gaa den Vej, som det ærede Medlem partout vil gaa. Denne Vej fører ikke til det Naal, som de Herre tro, hvorimod den af mig indslaaede Gang fører derhen, og har viist, at den er paaveit dertil. Der-naest sagde det ærede Medlem: Hvad har Mi-nisteren gjort? Jeg skal sige det ærede Medlem, hvad jeg har gjort. Jeg har ikke opfundet en ny Theori, skjøndt jeg meget vel veed, at det ærede Medlem ikke vil erkjende det, men en gammel Theori, der ogsaa kan findes i Domme, jeg har udfyldt det Hul, der var tilstede, idet jeg har sagt, at ingen af de nupærende Fæstegaarde maa bringes ned, ikke under 2, men under 4 Akr Hartkorn, og jeg har sagt, at enhver Parcel, der op-naar en Størrelse af 2 Akr Hartkorn, er fæste-pligtig. Det har jeg sagt, og det staar jeg ved. Derpaa kom det ærede Medlem ind paa Spørgs-maalet om et Gaardforhold paa Raafinge og sagde, at det skulde være en Forbyrdelse eller en Forhyn-delse imod Fæstelovgivningen, at jeg havde givet en Mand Bevilling til at lade sin Gaard henstaa fæstleedig i 2 Aar. Jeg siger hertil: Er da Fæste-

lovgivningen ikke en Lov, der regulerer Retssfor-holdet mellem Godseieren og Bonden, men er det alene en Lov, der skal tage Hensyn til Bonden, og skyde Herremanden tilside? Nei, mine Herre, jeg hæveder begge Berettigelse og Forpligtelse til at undertaste sig de Formaal, som det Offentlige kræver. Det er ikke noget Nyt, men det er en gennem vor hele administrative Ret, anerkjendt Grundsætning, at der Intet er til Hinder for at tillade, at Mageskifte finder Sted paa et Gods, selvsaelig saaledes, at der skal vedblive at være et ligesaa stort Antal Fæstesteder af samme Be-staffenhed som de, der hidtil have været tilstede. Det der nu bebreides mig i stærke Udtryk er, at jeg paa Begjæring og med vedkommende Fæster-families Samtykke har givet min Tilladelse til, at et Fæstested maa henstaa i 2 Aar uden Afgjørelse af Fæstet, medens min Ret — efter den bestaaende Lovgivning er at give Bevilling dertil paa 3 Aar; dette er min aldeles utvilsomme Ret i Overensstemmelse med Fæstelovgivningen. Grun-den, hvorfor jeg modsætter mig den her fore-liggende Sag, er den, at jeg er saa gjennemtrængt som Nogen af, at den eneste forstaaelige og for-svarlige Maade at løse Spørgsmaalet paa er at lade det løse sig selv ved Hjælp af frivillige Over-enskomster, og det ærede Medlem maa tilgive mig, at jeg siger, at han har skilt Landets Gaard-mænd af med ikke saa ganske saa Tusinde Rdl. ved at holde dette Spørgsmaal i Live langt ud over, hvad der var forstaaeligt og rigtigt, og der-ved forhindret dem fra at gøre Handler paa Ti-dere, hvor de kunde have gjort dem meget billi-gere end de senere kunde komme til. Det er det Forstaaelige og Rigtige nu, da man paa begge Sider er overbevist om, at man bør komme til en Afsløsning af Fæstegaardene gennem Sel-veiendom, at lade Parterne selv klare dette Spørgs-maal imellem sig, thi det er dette, der baader det Offentlige bedst og ogsaa de enkelte Parter bedst. Det kan ikke modsiges, thi der er for mange Erfaringer, som stadfæste dette Udslag, og da navnlig den Erfaring, at det ikke sjældent er Tilfældet, at Folk, som have høbt deres Fæste-gaarde ganske kort Tid isorveien, sælge dem for den dobbelte Pris i det Allermindste af den, de have givet, og jeg siger derfor, at enhver Tvang, der kommer ind i dette Forhold, er uberettiget og skadelig. Jeg holder mig overbevist om, at dem, det gaar ud over, er Gaardmandsstanden, Fæ-sterne. Saalænge man blot respekterer begge Parter, Ret, er der ikke det Allernærmeste i Veien for, at de kunne komme tilrette med hin-